

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Označení materiálu:	VY_32_INOVACE_HLAVE_CESKYJAZYK1_06
Název materiálu:	Vývoj českého jazyka
Tematická oblast:	Český jazyk 1. ročník
Anotace:	Prezentace objasňuje vývojové etapy českého jazyka, se zřetelem k významným osobnostem.
Očekávaný výstup:	Žáci popíší vývoj jazyka, určí znaky češtiny a přiřadí díla k autorům.
Klíčová slova:	pravopis, spřežky, Hus, Komenský, gramatika
Metodika:	Podklad pro výklad učiva, lze promítnout na tabuli.
Obor:	Cukrář, prodavač, kuchař - číšník
Ročník:	1.
Autor:	Mgr. Věra Hladíková
Zpracováno dne:	8. 9. 2012

Prohlašuji, že při tvorbě výukového materiálu jsem respektoval(a) všeobecně užívané právní a morální zvyklosti, autorská a jiná práva třetích osob, zejména práva duševního vlastnictví (např. práva k obchodní firmě, autorská práva k software, k filmovým, hudebním a fotografickým dílům nebo práva k ochranným známkám) dle zákona 121/2000 Sb. (autorský zákon). Nesu veškerou právní odpovědnost za obsah a původ svého díla.

Vývoj českého jazyka

Český jazyk

- patří k indoevropským jazykům
- je to jazyk slovanský, patří do západní větve
- podobnost s polštinou a slovenštinou
- písmo se nazývá latinka

Historický vývoj češtiny

9. století

Konstantin a Metoděj

- Soluň
- šíření křesťanství na Velké Moravě
- jazyk: staroslověnština
- písmo: hlaholice

Historický vývoj češtiny

11. - 13. století

- užívání latiny i staroslověnštiny
- Kosmova kronika (latinská)
- v literárních textech se objevují první česká slova
- glosa = komentář k latinskému textu psaný na jeho okraji

Historický vývoj češtiny

13. Století

1. česky psaná věta pochází ze zakládací listiny litoměřické kapituly

„Pavel dal jest Ploškovicích zemu. Vlachs dal jest Dolas zemu Bogu i svjatemu Scepanu se dvema dušníkoma Bogucos a Sedlatu.“

Historický vývoj češtiny

14. století

- čeština se plně vyvinula
- velký rozvoj slovní zásoby
- doba Karla IV.
- vznik slovníků (Mistr Klaret)
- rozvoj české literatury
- Dalimilova kronika

Historický vývoj češtiny

15. století

- husitství
- čeština se dostává mezi široké vrstvy společnosti – kázání
- doposud se užíval spřežkový pravopis (rz-ř, cz-č, sz-š) lze jej vidět dodnes v polštině

Jan Hus

- kazatel, reformátor, teolog
- kritizoval církev
- zabýval se češtinou
- pravopis spřežkový nahradil diakritickým (dnešní čárky a háčky)

Historický vývoj češtiny

16. – 17. století

- velký rozvoj češtiny
- vynález knihtisku
- první mluvnice češtiny (Jan Blahoslav: Gramatika česká)
- „veleslavínská čeština“
- slovníky – Daniel Adam z Veleslavína
- puristé- snažili se očistit češtinu od cizích slov, vymýšleli nová česká slova

Historický vývoj češtiny

Jan Amos Komenský

- užíval dokonalý jazyk
- biskup Jednoty bratrské
- pedagog
- věnoval se výuce jazyků
- dílo: *Poklad jazyka českého*

Historický vývoj češtiny

18. – 19. století

- národní obrození
- péče o český jazyk
- Josef Dobrovský: *Německo-český slovník*
- Josef Jungmann: *Česko-německý slovník*
- Jan Gebauer: *Pravidla českého pravopisu* (1902)

Opakování

- V jakém století se začíná objevovat čeština?
- Co to byly glosy?
- Jakým jazykem je psána Kosmova kronika?
- Co to je diakritický pravopis a kdo ho zavedl?
- Kdy vznikaly první mluvnice češtiny?
- Co znamená pojem „veleslavínská čeština“?
- Kdo to byli puristé a o co se snažili?
- Jaký význam měl pro češtinu Josef Jungmann?
- Kdy vznikla první pravidla českého pravopisu?

Zdroje

- Martina Loskotová. Übersetzungen. . [online]. 11.2.2013 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://www.uebersetzungen-tschechisch.net/o-cestine>
- Novinky.cz. . [online]. 11.2.2013 [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://tema.novinky.cz/mistr-jan-hus>